

A TESTÉRZET-ERŐSÍTŐ PÁROS VERSENYEK

AKADÁLY NÉLKÜL

modul adaptációja
nagyothalló tanulók
együttneveléséhez

**SZÖVEGÉRTÉS-
SZÖVEGALKOTÁS**

Alap-II.1.1-AdN

A modult készítette:

Sósné Pintye Mária

Az adaptációt készítette:

Dr. Váry Ágnes, Köntösné Lőrincz Eszter

SULINova
Köznevelési, Fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Központ

Magyarország célba ér

MODULLEÍRÁS

A modul célja	Testfogalom, testséma fejlesztése, egyes testrészek mozgásának, helyzetének tudatosítása, téri orientáció fejlesztésének előkészítése, izomtónus-szabályozás fejlesztése
Időkeret	10 perc
Ajánlott korosztály	6–9 évesek
Modulkapcsolódási pontok	<p><i>Tágabb környezetben</i> Énkép, önismeret Írás-olvasás előkészítés</p> <p><i>Szűkebb környezetben</i> Direkt testtudatfejlesztés Finommotorika Mozgásfejlesztés Tériorientáció-fejlesztés</p> <p><i>Ajánlott megelőző tevékenységek</i> Mozgásfejlesztő modulok</p> <p><i>Ajánlott követő tevékenységek</i> Direkt testtudatfejlesztő modulok Finommotorika modulok</p>
A képességfejlesztés fókuszai	Testtudatfejlesztés, mozgáskoordináció-fejlesztés, tapintóérzék fejlesztése, téri orientáció fejlesztése

AJÁNLÁS

Mindaz, ami az ajánlásban és a megfigyelési szempontok között szerepel – első látásra – gyakran komplikáltabb, mint maguk a gyakorlatok. Azt a munkamódszert ajánljuk, hogy mielőtt az ajánlást és a megfigyelési szempontokat elolvassná, és esetleg megijedne attól, mi mindenre fontos figyelnie, a gyakorlatokat próbálja ki gyerekek nélkül, otthon (ha van, a javasolt verssel együtt). Amikor már gördülékeny a mozgás és szöveg összhangja, valamint úgy érzi, hogy a gyerekeknek is be tudja mutatni, olvassa el a módszertani ajánlást. Nem kell törekednie arra, hogy annak minden részletét megjegyezze, csak egyszerűen próbálja ki a gyerekekkel. Az első kipróbálások után is csak arra keressen választ a megfigyelési szempontok között és az ajánlásban, amilyen problémával saját osztályában találkozott. Ezt szükség szerint megteheti minden gyakorlás után, így egy idő után a legtöbb javaslat „életre kel”, és világosan fogja látni, mikor mire fontos figyelnie tanítványai között.

A gyakorlatokat célszerű mindennap napi 10-15 percen át végezni 4-6 héten át. Hatásfoka úgy növelhető, hogy 4-6 hét elteltével másik testtudatfejlesztő (lehet indirekt, vagy direkt) illetve térészlelés-gyakorlattal váltjuk fel, és így tovább, a folyamatot pl. négyszer-öttször 4 hétre tervezve.

Legcélszerűbb a nap kezdetén, pl. a reggeli *beszélgetőkör* után, de mindenképpen a kognitív tanulási folyamatok előtt végezni, mert a gyakorlat emeli az éberségi szintet, edzi a figyelemkoncentrációt, mivel multiszenzoriális, több érzékelési területet aktivizál és integrál egyidejűleg (tapintás, mozgásér-

zékelés, egyensúly-érzékelés, vizuális érzékelés), valamint verbális instrukció cselekvésre váltására élesíti a gyermek figyelmét. A gyakorlat végzése után éberebbek, összeszedettebbek lesznek, így nagyobb hatásfokkal tanulhatnak a gyerekek.

A feladatot célszerű 1. és 2. osztályban egyaránt végezni. A tanárnak a fejlesztés mellett diagnosztikus lehetőséget is nyújt ahhoz, hogy megítélje, mennyire vannak tisztában a gyermekek a téri irányokkal saját testük viszonylatában (ettől függ majd térbeli és síkbeli orientációjuk), valamint, hogy milyen koordináltsággal tudják mozgatni egyes testrészeiket (ez az írás-előkészítés része kell hogy legyen, hiszen ott nemcsak a domináns kéznek a mozgására van szükség, hanem az egész kar, a vállak, a másik kar mint segítő, és az egész testtartás fontos).

A gyakorlat különösen fontos laza tónusú, folyton külső ingerek után áhítózó gyermekek számára, akik szinte sosem kerülnek nyugalomba.

A gyakorlathoz pettyes labdákra, illetve egyéni végzés esetén kislabdák vagy babzsákok szükségesek. Ha ezeket a tornateremből nem hozhatjuk ki, akkor célszerű a testnevelésóra bevezetőjeként végezni a gyakorlatokat.

Lehet, hogy a feladat szervezése az első-második alkalommal több időt vesz igénybe, később azonban a jól begyakorolt szokások jelentősen lerövidítik ezt az időt. Mivel az első óra elején kerül sor a gyakorlatra, a tanítás előtt is megszervezhető a padok széttolása, ekkor csak a szervezett visszapakolás jelent plusz időt, feltéve, hogy az óra további részére nem olyan feladatokat válogattunk össze, amelyekhez szintén szabad tér szükséges.

Az alapozó gyakorlatok a hallássérült gyermek fejlesztése szempontjából nagyon jól hasznosíthatók.

Minden egyes szöveges utasítással kezdődő feladat a mozgás által megerősítést kap, a tevékenységek során a nehezebb nyelvi formák is beépülnek.

Általánosságban elmondható, hogy a bonyolultabb instrukciókat mindaddig nem érti meg a nagyothalló gyermek (különösen az összetett tevékenységek esetében), míg nem látja társaitól a mintát. Ezért új feladatok bevezetésénél soha ne legyen ő az első, illetve utolsó közt. Legjobb, ha már néhány társától tapasztalatot szerez az elvégzendő mozgássorokról.

Minden mozgásos feladatnál – futásnál, gurulásnál is – a hallókészülék mindig a gyermek fülében marad, hiszen az instrukciók meghallásánál az nélkülözhetetlen. Figyelni kell azért rá, hogy a fülét ne nyomja meg, és ne essen ki belőle.

TÁMOGATÓ RENDSZER

A feladat hatásmechanizmusának jobb megértéséhez a tanítói kézikönyv mozgásról, testtudatról és térérzékelésről szóló fejezeteinek tanulmányozása nyújt segítséget.

Urbánné Deres Judit (szerk.): Ajánlások nagyothalló gyermekek, tanulók kompetencia alapú fejlesztéséhez. Szövegértés-szövegalkotás. sulNova Kht., Budapest, 2006.

MEGFIGYELÉSI SZEMPONTOK

- Sikerült-e az instrukciót végrehajtani?
- Mely testrészek mozgásbeli koordinációja a legnehezebb a gyerek számára?
- Hogyan tudott az egyes gyermek a feladatok közben társával együttműködni?
- Melyek azok az instrukciók (testrészek), amelyek végrehajtásakor a legtöbb hibát észleljük?

- Azok a gyerekek, akik a modul egymás utáni napokon való alkalmazásakor legalább öt napig hibátlanul teljesítenek, differenciált óravezetéssel már a következő testtudatfejlesztő modul feladatait kaphatják.

Saját adaptációs kiegészítem:

A FELDOLGOZÁS MENETE

A GYAKORLAT LEÍRÁSA

Az alábbi részletes leírás célja elsősorban egyféle minta bemutatása. Nem kötelező jellegű előírás. A pedagógus legjobb belátása szerint dönthet a részletek felhasználásáról, módosításáról vagy újabb variációk kidolgozásáról.

CSOPORTMUNKA

A padokat szétoljuk, úgy, hogy két folyosó keletkezzen. Kettéosztjuk az osztályt, mindkét folyosó kezdetéhez egy-egy csapatot állítunk. Felhívjuk a gyermekek figyelmét, hogy a csoporton belül úgy válasszanak párt maguknak, hogy a párok közel azonos magasságúak legyenek (ellenkező esetben a magasságkülönbség akadályozni fogja őket a feladat végzésében). Versenyszerű feladatvégzés esetén egy csoport egy labdát kap, amelyet az első párnak adunk. A tanító elmondja az instrukciót:

- *A párok a homlokukkal tartsák meg a labdát, úgy vigyék a folyosón végig, majd labdatartás nélkül, oldalt vagy (ha a helybeosztás ezt nem teszi lehetővé, akkor) az eredeti folyosón fussanak vissza a csapatukhoz, és adják át a labdát a következő párnak. Most a következő pár indul, ugyancsak a homlokával tartva a labdát. Az a csoport nyer, ahol az utolsó pár hamarabb visszaér a kiindulóhelyre.*

Lehet idő nélkül is játszani (különösen akkor, ha látjuk, hogy több a gyenge mozgáskoordinációjú gyermek). Ilyenkor az a csapat győz, ahol kevesebbszer esett le a labda a hordozás közben.

A hallássérült gyermek számára a több részfeladatból álló instrukció csak auditív úton történő feldolgozása nehezített a hallási figyelem, emlékezet és szerialitás szempontjából. Ezért a feladat felvezetésénél érdemes részekre tagolni az utasítást, és a biztos megértés érdekében a gyakorlatot egy párral bemutatni. Az utasítást mindig a hallássérült gyermekkel szembe fordulva mondjuk el.

Saját adaptációs kiegészítem:

PÁROS MUNKA

Ha minden párnak tudunk egy-egy labdát adni és széles hely áll rendelkezésünkre, akkor mindenki egyszerre dolgozhat, hatékonyabbá válik a fejlesztés. Ilyenkor minden visszafutás után más és más feladatot adhatunk, úgy, hogy a testrészekben a testen fentről lefelé haladunk (a későbbi ajánlásnak megfelelően). Így az időkeret erejéig több testrész testérzetét is erősíthetjük egy-egy foglalkozás során.

Miután versenyről van szó, nagyon fontos, hogy a megértés hiánya ne akadályozza az eredményét, és ne ő legyen az elsők között, hogy legyen ideje az újabb gyakorlatok megértéséhez.

A hallássérült gyermek ezekben a helyzetekben éppen olyan jól teljesíthet, mint társai, ha egyértelmű számára a feladat. Amennyiben a versenyhelyzetekben kudarc éri, úgy az a csoportban elfoglalt helyét, megítélését és elfogadását befolyásolhatja. A beszédhez nem kötődő feladatokban a gyermek kivívhatja ügyességével társai elismerését, s így erősítheti pozícióját csoportjában.

Saját adaptációs kiegészítem:

EGYÉNI MUNKA

Ha nincs helyünk csoportversenyre sem, akkor a padsorok közötti közben egyenként csináltassuk a gyakorlatot, úgy, hogy a padsor végére állnak a gyermekek, és babzsákkal, vagy kislabdával végzik a feladatot. Pl.: a labdát áll alá téve futnak végig a soron, majd vissza, úgy adják oda a társuknak a kislabdát, illetve a babzsákot.

Néhány példa az instrukciókra:

- Vigyétek közösen, a homlokotokkal tartva a labdát!
- Vigyétek közösen, a nyakatokkal tartva a labdát!
- Vigyétek közösen, a vállatokkal tartva a labdát!
- Vigyétek közösen, a hasatokkal tartva a labdát!
- Vigyétek közösen, a hátatokkal tartva a labdát!
- Vigyétek közösen, a csípőtökkel tartva a labdát!
- Vigyétek közösen, a combotokkal tartva a labdát!
- Vigyétek közösen, a térdetekkel tartva a labdát!
- Vigyétek közösen, a bokáttokkal tartva a labdát!

Azokban az esetekben, amikor tudjuk, hogy a gyermek beszédértése még alacsony szintű, figyelembe kell vennünk a hallás útján történő differenciálás nehézségét. Az egymást követő hasonló utasításokat, amelyekben csak egy-egy szó változik, érdemes egyszerű rajzos ábrákkal meg támogatni. Még az is előfordulhat, hogy kezdetben a testrészek neveit nem ismeri a gyermek, ezért érdemes egy szemléltető ábrát állandósítani.

Vannak nehezebben, illetve könnyebben végrehajtható instrukciók, több gyakorlás hatására a gyermekek megtanulják a legcélszerűbb mozgáskoordinációs helyzetet, amelynek segítségével gördülékenyen tudnak együttműködni. Az egyéni gyakorlatok esetében a hát, has, csípő kivételével minden gyakorlat végrehajtható, az utolsó három instrukció esetében (ha egyénileg végzik a feladatot) ugrálással tudnak végigmenni a pályán a gyerekek.

Fontos, hogy az instrukciók adásánál figyeljünk oda arra, hogy az alsó testfélen lévő testrészek is szerepeljenek, mert ott általában rosszabbul működik a gyermekek testérzékelése.

Saját adaptációs kiegészítem: